

ויזל, אלי (אליעזר) (נולד ב-1928)

(Elie Wiesel). סופר יהודי. ו' נולד למשפחה חרדית חסידית בסיגט (Sziget; רומנית: Sighetul Marmatiei) שבטרנסילוניה. גם אחרי שגורש הוא ומשפחתו לאושוויץ ב-1944 דבק ו' באמונתו בה'. לקראת סוף המלחמה שוחרר ו' בידי בעלות-הברית ממחנה בוכנולד. הוא למד בסורבון שבפריס והיה כתב חוץ של היומון 'ידיעות אחרונות'. ב-1956 יצאו לאור זכרונותיו 'און די וועלט האט געשוויגן' ('העולם שתק'), ובו כאילו תימצת ו' את התנסותו של אסיר מחנה ריכוז בסגנון ובמבנה ייחודיים, והם היו למקור לשוני לדיון על השואה. הספר תורגם ל-18 שפות. ו' חיבר עוד 25 רומנים, בעיקר בצרפתית, המחיים תמונות מתולדות היהודים וההופכים אותן לחוויות אנושיות רוטטות.

ספריו וכתביו העוסקת בדיון חושפים את שבריריותו של הקיום האנושי, וזכרונותיו המיוסרים השזורים בגוף הסיפור, על כל המסות והמוראות שהיו מנת גורלו, נותנים ביטוי לאבידה הקולקטיבית של דור שלם ששריפה גדולה השמידה חלק גדול ממנו. ו' ער לסבלותיהם של אחרים, אך הוא הדגיש בלי הרף את ייחודו של סבל היהודים בניסוח ראוי לציון: 'לא כל הקורבנות היו יהודים, אך כל היהודים היו קורבנות'.

ב-1985, בעת שנשיא ארצות-הברית רונלד רייגן העניק לו את 'מדליית הקונגרס', ביקש ו' מרייגן שלא לבקר בבית-העלמין בביטבורג (Bitburg) שבגרמניה המערבית, שבו קבורים 47 אנשי ס"ס. 'מקומך, אדוני הנשיא, הוא כאן, עם הקורבנות'. הדחף ההוא לעורר בעוז רוח את מצפון החברה זיכה את ו' ב-1986 בפרס נובל לשלום. בטקס הענקת הפרס סיכם יושב-ראש ועדת הפרס הנורווגית, אגיל ארויק, את המסר של ו' לבני-האדם:

אל תשכחו, אל תשקעו באדישות עיוורת, היו מעורבים באמת ובצדק, בכבוד האדם, בחירות ובכפרה.

ב-1980-1986 היה ו' יושב-ראש מועצת מוזיאון ארצות-הברית לזכר השואה (ראה מוזיאונים ומכוני הנצחה), ובתפקידו זה קבע ימי זיכרון לאומיים בארצות-הברית לזכר השואה ותרם הרבה להנהגת לימוד השואה בערים, במחוזות ובמדינות בארצות-הברית. כתיבתו ופועלו תרמו להצבת זכר השואה במקום בולט במודעות הציבור האמריקני. ו' הוא פרופסור באוניברסיטת בוסטון.